Hierna volgend artikel is afkomstig uit:

Doelstelling van *De Levende Natuur*
Het informeren over onderzoek, beheer en beleid op het gebied van natuurbehoud en natuurbeheer, die van belang zijn voor Nederland en België.
De artikelen zijn vooral gebaseerd op eigen ecologisch onderzoek, ervaring of waarneming van de auteurs.

De Levende Natuur verschijnt 6x per jaar, waaronder ten minste één themanummer.

U kunt zich abonneren via onze website:

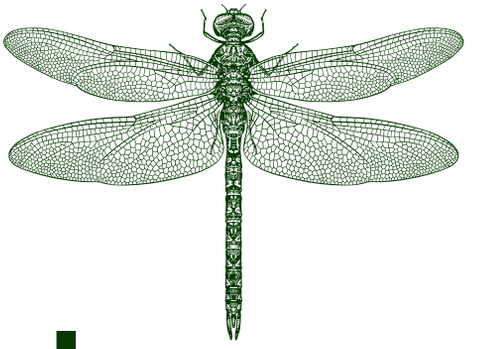
www.delevendenatuur.nl

of deze bon opsturen naar:

Abonnementenadministratie
De Levende Natuur
Antwoordnummer 7086
3700 TB Zeist

Tel. 085 0407400
administratie@delevendenatuur.nl

De Levende Natuur

Vakblad voor natuurbehoud en -beheer

Ja, ik wil graag een abonnement op *De Levende Natuur*

naam: _____

adres: _____

postcode: _____

woonplaats: _____

telefoon: _____

e-mail: _____

Ik machtig *De Levende Natuur* om het abonnementsgeld af te schrijven van rekening:

IBAN: _____

naam: _____

plaats: _____

datum: _____ handtekening:

Graag aankruisen:

- ☐ **proefabonnement:** € 17,90 (2 nummers)
- ☐ **Jaarabonnement 1e jaar particulier:** € 29,95 (6 nummers) i.p.v. € 52,90
- ☐ **instelling/bedrijf:** € 105,90
- ☐ **student/promovendus:** € 23,50 *
- ☐ **Digitaal jaarabonnement 1e jaar:** voor slechts € 29,95 (i.p.v. € 52,90)

** (max. vier jaar; graag kopie college- of PhD kaart bijvoegen)*
Na vier jaar gaat dit abonnement automatisch over in een regulier abonnement.

De prijsontwikkeling kan het stichtingsbestuur dwingen de tarieven aan te passen. Tevens bent u gerechtigd om uw bank opdracht te geven het bedrag binnen 30 dagen terug te boeken.

In De Splijtzwam laat *De Levende Natuur* experts de degens kruisen. In deze editie pleit Gijs van Dijk van onderzoekscentrum B-ware voor een radicale koerswijziging in de landbouw, om onze laatste stukken veen te behoeden voor oxidatie. Matty Berg, hoogleraar aan de VU en projectleider voor het onderzoeksprogramma VeenVitaal stelt dat ook bij de hoge grondwaterstanden die nodig zijn voor veenbehoud nog wel degelijk veeteelt mogelijk is.

Veenbehoud gaat niet sam

Matty Berg:
"Boeren bij min-20 is goed mogelijk"

"In de afgelopen eeuwen is veel veen verdwenen door daling van de grondwaterstand ten behoeve van menselijk landgebruik. Daarbij oxideert het droge veen en vliegt het als CO_2 de lucht in. De eenvoudigste oplossing voor behoud van het resterende veen is dus: houd het nat! Maar het is helaas niet zo simpel dat je het water gewoon tot op het maaiveld kunt zetten. Dan krijg je een moeras, waar vervolgens ook weer heel veel methaan en lachgas uit kan ontsnappen, wat beide veel sterkere broeikasgassen zijn dan CO_2. En je moet dan op zoek gaan naar andere vormen van voedselproductie.

Een realistische waterstand voor behoud van veenweidegebieden is 20 centimeter onder het maaiveld. Voor intensieve vormen van landbouw, met veel, grote koeien en zware machines is dat wellicht te nat, maar extensievere vormen van veehouderij zijn dan nog wel degelijk mogelijk. Er zijn al de nodige biologische boeren die dat bewijzen.
Het drijfnat houden van veenweidegebieden is ook om andere redenen niet realistisch. Het vraagt vooral in de steeds drogere zomers van de toekomst teveel water dat elders keihard nodig zal zijn. De Deltacommissaris heeft al voorspeld dat we in de komende decennia een 'tweede IJsselmeer' nodig zullen hebben om aan onze watervraag te voldoen. Dan zouden we voor het nathouden van veengrond in West-Nederland bijvoorbeeld terug moeten grijpen naar brakwater uit het Noordzeekanaal. Ook dat heeft consequenties voor de bedrijfsvoering in de landbouw.

Boeren-bij-hoog-water kost onherroepelijk geld, als je het vergelijkt met de intensieve productie van nu. De agrarische sector zal dus steun nodig hebben bij het omschakelen naar een systeem met minder dieren, aangepast aan het landoppervlak en minder input zoals kunstmest. Wanneer we de bijbehorende winst in biodiversiteit en beperking van broeikasgasuitstoot zouden verwaarden, kunnen boeren daar ook weer extra geld uit krijgen om te helpen bij deze transitie. Strikt genomen zal een grondwaterstand van 20 cm onder het maaiveld nog steeds een beetje oxidatie van de bovenste veenlaag veroorzaken, al is dat wel heel veel minder dan bij de huidige grondwaterstanden van een halve meter of meer onder het maaiveld. Er zijn al ideeën om oxidatie in de toekomst nog verder te beperken door een toplaag van bijvoorbeeld klei of andere grond op het veen te brengen, al zijn de bewijzen hiervoor tegenstrijdig."

Vleeskoe in de veenweide.
(Foto: Rob Buiter)

en met traditionele landbouw

Gijs van Dijk:
“Voor behoud van veen zijn drastische keuzes onvermijdelijk”

“In veengronden ligt koolstof van duizenden jaren plantengroei opgeslagen. Bij drainage van de veenbodem ga je van opslag naar uitstoot van koolstof. Willen we echt iets doen aan het versterkte broeikaseffect, dan moeten we de veenbodem dus behouden en dan zit er strikt genomen maar één ding op: we zullen veenafbraak moeten tegengaan en het veen weer moeten laten groeien. Dit is makkelijker gezegd dan gedaan want zelfs bij vernatting van voormalig gedraineerd veen kunnen op de korte termijn problemen ontstaan als eutrofiëring en methaanuitstoot. Maar op de lange termijn leidt vernatting tot behoud van de veenbodem en leidt drainage tot verdere veenafbraak.

Substantiële veenvorming is niet te combineren met de huidige intensieve vorm van landbouw. Dat betekent natuurlijk niet dat je zomaar in één klap al het melkvee uit de veenweide kunt halen. Juist nu is het urgent dat we nadenken over hoe we ons landschap inrichten voor een toekomst met klimaatverandering en lagere broeikasgasemissies in combinatie met de maatschappelijke en economische aspecten zoals landbouw, waterberging, waterkwaliteit en biodiversiteit.

Misschien kunnen we hoop putten uit de situatie rond het Nationaal Park Wieden-Weerribben. De rietteelt staat daar onder druk, onder andere door verzuring en verlaagde nutriëntenbelasting. Het zou interessant zijn om na te denken over een compleet nieuwe vorm van rietteelt op de veenweidegebieden rondom het Nationaal Park. Dat kan kansen bieden voor het Nationale Park én tegelijkertijd kansen bieden voor vernatting van veenweide, veenbehoud, rietteelt en een bufferzone opleveren tussen landbouw en natuur. Dit heeft natuurlijk wel grote consequenties voor de regio met een geheel nieuwe bestemming van de veenweide.

Je kunt ook denken aan het afplaggen van percelen op de ene plek om hiermee percelen elders op te hogen. Dergelijke voorbeelden kunnen kansen bieden voor gedeeltelijk behoud van landbouwkundig gebruik met koolstofuitstoot én gedeeltelijk kansen voor natuurontwikkeling en veengroei met koolstofopslag.

Maar linksom of rechtsom zullen er drastische keuzes nodig zijn voor behoud van onze veenbodem en daarmee voor bescherming van alle opgeslagen koolstof. Dat is niet alleen belangrijk voor het klimaat, maar ook voor de biodiversiteit, waterbuffering en de waterkwaliteit. Ook de waterkwaliteit is in veel van de veenweidegebieden ver beneden peil.

De keuzes die nodig zijn, zullen gezamenlijk met de agrarische sector en de waterschappen gemaakt moeten worden. Of daar ruimte is voor traditionele landbouw, hangt af van hoe je ‘traditioneel’ definieert. Als het betekent dat je terug wilt naar extensievere vormen van landbouw, dan zijn er misschien nog wel mogelijkheden, maar als ‘traditionele landbouw’ een intensieve landbouw met drainage betekent, dan gaat dat niet samen met het hoognodige veenbehoud.”